

JANEZ JALEN - OBČUTLJIV OPAZOVALEC ŽIVLJENJA

Izveček

Janez Jalen, avtor Bobrov, Vozarjev, Cvetkove Cilke, Tropa brez zvoncev, Ogradi, Previsov, Sončnih senc, Razpotij, dram in burk, v svojih delih pripoveduje o preprostih ljudeh, predvsem pa o odnosih med njimi. Zanj je značilno, da se močno vživi v svoje osebe in do potankosti opisuje njihove notranje odnose, nič manj natančen pa ni pri opisovanju zunanjega dogajanja. V svojih delih pripoveduje tako o kmečkem življenju in delu kot o odnosih med družinskimi člani, sosedi, sodelavci, meščani.

Abstract

Janez Jalen, the author of Beavers, the Vozars, Cilka Cvetkova, Herd without Bells, Fences, Overhang, Sunny Shadows, Crossroads, plays and farces, narrates about common people in his works. He particularly focuses on the relations between them. It is characteristic for him that he tries hard to achieve an understanding of people, so his writing about their relations is detailed, however, his descriptions of the outside happenings are detailed as well. In his works the above-mentioned author narrates about the farmers' lives and work as well as about their relations with the family members, neighbours, collaborators and townsmen.

Janez Jalen, avtor Bobrov, Vozarjev, Cvetkove Cilke, Tropa brez zvoncev, Ogradi, Previsov, Sončnih senc, Razpotij, dram in burk, v svojih delih pripoveduje o preprostih ljudeh, predvsem pa o odnosih med njimi. Zanj je značilno, da se močno vživi v svoje osebe in do potankosti opisuje njihove notranje odnose, nič manj natančen pa ni pri opisovanju zunanjega dogajanja. Kot prav takega, torej kot čustveno angažiranega opazovalca življenja ga je v dokumentarnem filmu Ostrorogi Jalen, zgodba o pisatelju Janezu Jalnu, označil profesor Jože Šifrer. S tega vidika je verodostojen vir za etnologe. V tem članku se želim omejiti na Jalnove kratke pripovedi, zbrane v knjigi z naslovom Previsi, niz dogodkov, in njegovi manj znani deli Sončne sence in Razpotja. Seveda pa bom ob določenih dejstvih omenila tudi druga njegova dela.

O kmečkem življenju

Po tematiki Jalnove kratke pripovedi lahko razdelimo na več skupin. Najmočnejšo skupino sestavljajo pripovedi iz kmečkega življenja. V njih pripoveduje o preprostih, vendar pomembnih dogodkih iz kmečkega življenja in o preprostih ljudeh, ki pa so, vsaj glavne osebe, etično čisti in notranje bogati. Pripovedi ne zajemajo celotnega življenja na vasi, ampak podrobneje predstavijo eno osebo, družino ali nekaj posameznikov. Dogajanje se običajno osredotoča okrog določenega opravila ali življenjskega dogodka. Tako na primer v pripovedi Rese spremljamo kmečko delo: mlačev po novem, z mlatilnico na motor. Ob tem dogodku, potek dela je natančno opisan, se dogaja tudi pomembno dozorevanje odnosov v družini: trije odrasli sinovi, kar precej izobraženi, zagovorniki napredka, si želijo, da bi oče izročil gospodarstvo. Ta je pa trdno zakoreninjen v 'svojem prav'. Kar nič ga ne mika, da bi ne imel več glavne besede. Godrnja, ker se sinovi zavzemajo za napredek, ki ga sam že več kot sedemdesetleten ne more razumeti in sprejemati tako kot mladi. Zaplet je značilen za odnose med generacijami. Rešijo ga pa izvirno: fantom pomaga njihov stric, očetov brat, sicer mlajši, vendar je že pred časom gospodarstvo izročil sinu in mu ni žal. Ravno v tem pogovoru s svojim bratom oče naravnost pove, da pri njegovem upiranju ni bistveno to, da bi sinovi ne znali prav delati, ampak strah, da potem ne bo imel nikjer nobene besede več. In ker so se dogovorili, da bo oče izročil, ko bo najstarejši sin imel primerno nevesto, mora oče potem, ko se to uresniči, držati besedo. Spet sicer godrnja, ker se dekle vozi s kolesom, namesto da bi lepo hodila peš, ampak tudi to je del napredka, ki neizogibno prihaja. Izroči posestvo, sin se poroči. Oče vse skupaj hudo zameri, se umakne v leseno hiško, ki si jo je za preužitek zgradil v kotu vrta, veselje mu, ko začne prihajati k njemu, naredi šele prvi vnuk. Ta pomaga do sprave in znova vključi očeta v družino. Vse to dogajanje je pisatelj zelo nazorno popisal; lepo je vidna tudi osebnostna rast vseh sodelujočih. Posebno vrednost v etnološkem smislu pa daje zgodbi natančno opisovanje delovnih postopkov in obnašanja ljudi: »Pa začnimo v božjem imenu!« je spregovoril Janez, stopil k nizkemu zaboju, dvignil pokrovček in potegnil za ročaj stikala. Modra iskra mu je prasnila pod roko. Zabrnul je motor in jermen se je premaknil. V mlatilnici pa se je lačno zavrtelo prazno kolesje.

'Daj!' je mignil Janez Francku in že potisnil v žrelo dva razvezana snopa hkrati. Po deski na drugi strani mlatilnice navzdol pa je pljusnil slap zrnja, res in slame.» (Previsi 2002, 260)

Tudi v drugih pripovedih zgodbo vodi tako, da z njo pokaže človekovo notranjost. Tako na primer v pripovedi Prišla bo pomlad Smolejeva Tončka, ki jo mama opazuje in se sprašuje, kaj se dogaja s hčerjo, zgodaj zjutraj odhiti na njivo 'turščino žet'. Zadnje čase je rada sama, medtem ko je bila prej vedno najraje v veseli družbi. Pride na njivo in se loti dela. Jalen vse to natančno opiše, seveda uporablja za opis dogajanja izvirne domače izraze: »Tončka je odvrгла slamo, si popravila ruto, se sklonila in pričela žeti. Steblo za stebлом pošumevajoče turščine je polagala na mejo. Snop poleg snopa je rasel in vsak čakal samo še povresla.« (Previsi 2002, 365)

Tako je skrivala svojo zaljubljenost in po drugi strani iskala, kje in kdaj bi lahko videla fanta, ki ji je bil všeč.

Jalen v svojih pripovedih zgodbe ne vodi šablonsko - tako kot nobena življenjska zgodba ni enaka drugi. Zgodbe je jemal iz resničnega življenja, saj se velikokrat postavi za pričo dogajanja, ne samo takrat, ko piše v prvi osebi, pač pa vedno, kadar je omenjen kaplan ali katehet Janez, Janez z očali ...

Tudi sicer v pripovedih iz kmečkega življenja veliko pozornosti posveča miselnosti ljudi. Značilno zanje je, da se trdno oklepajo starih navad in običajev, ki so za marsikoga pomembne le na zunaj, kot glavno osebo v pripovedi pa pokaže človeka, ki stvari vzame zares in mu na primer verski običaji ne pomenijo le folklore, ampak resničen izraz vernosti. Tako v pripovedi Mlaji opisuje običaje ob telovski procesiji v vaseh pod Karavankami. Navada je bila, da so za procesijo postavili ob znamenje, kjer se je bral odlomek iz evangelija in se je molilo za blagoslov, dva mlada jesena. Tistega leta je bila zima posebno huda, ata Zakrajnik, skozi katerega misli pisatelj pripoveduje zgodbo, pa vso pomlad bolan. Ob prvem znamenju je Zakrajnik takoj opazil lipi namesto jesenov. Hud je bil na gospodarja, ki oskrbuje to znamenje. Enako je bilo tudi ob drugih treh znamenjih. Ko je videl, da je povsod narobe, in slišal ter občutil, s kakšno gorečnostjo duhovnik moli za blagoslov kraja, se je zamislil, da morebiti ti gospodarji niso imeli druge možnosti. Res je ugotovil, da je huda zima naredila veliko škode na drevju.

Procesija je seveda tudi družabni dogodek in ata Zakrajnik se tega zaveda v pozitivnem in negativnem smislu. Njegov sin Štefan, »ki so ga šteli med najbolj postavne fante,« je nosil farno bandero sv. Urha (dogajanje je postavljeno v Begunje na Gorenjskem, tam je farni zavetnik sv. Urh), in oče se boji, ali bo fant nosil bandero tako, da bo njemu in hiši v čast, ali pa se bo za desetletja naprej osramotil. Oče se namreč zaveda moči govorice in ljudskega spomina. Ve tudi, da bi tako nerodnost marsikdo njemu in vsej družini tudi privoščil: »Zaskrbelo ga je pa farno bandero, ki je kakor rdeč plamen izpod pozlačenega, s cvetočim vencem ovitega križa visoko vihralo v vetru: "Naj se stranska fanta še tako upirata, če srednji ne zna prav krmariti, veter kaj hitro podere bandero. Če se to zgodi -? Ko bodo mene že prekopal in bo Štefan nosil nebo kakor sedaj jaz in Štefanov fant bandero, kakor sedaj Štefan, bodo ljudje še vedeli povedati, da je tistega leta takrat, ko je bila tako trda zima, kakršne ne bodo najbrže več pomnili, vrglo bandero ob tla, ker

Zakrajnik, Štefan, ki so ga šteli med najbolj postavne fante, ni znal bandera ravhati." (Previsi 2002, 117)

Jalen sam je dobro poznal zavistnost in ozkost mišljenja pri ljudeh in je to tudi večkrat šibal. Temu je posvetil največ pozornosti prav v delu, kjer se ni mogel nihče prav poistovetiti z osebami: v Bobrih. Ostorogi Jelen je zelo sposoben na vseh področjih, tudi kot organizator, in tega se zaveda. Zato je tudi svoje cilje postavil zelo visoko. Želel je pod svojim vodstvom združiti vse jezerjanske rodove. Pri tem ni iskal svojih koristi, saj je bil dovolj premožen, ampak skupno korist. To mu ni uspelo predvsem zaradi zavisti Košate Jelke, ki je bila zelo gospodovalna in častihlepna ter v teh svojih hotenjih sebična in zlobna. Moža Urnega Sulca si je popolnoma podredila in še voditelje nekaj drugih rodov naščuvala proti Jelenu. Njena častihlepnost je najbolj prišla do izraza takrat, ko je na Veliko jezero prišla ladja Argo.

Posebno veliko gradiva o delu in življenju na kmetiji za etnologe pa je v povesti Razpotja. Opisanih je kar nekaj delovnih postopkov (obsekavanje lip za listje ovcam za krmo, spomladansko čiščenje v gozdu, žetev, setev, pletje strnišča ...), ob katerih pisatelj opiše njihove medsebojne odnose, velikokrat pa tudi navade, na primer kratko molitev ob začetku dela, in kako je treba postreči delavcem na polju.

Odnos do narave, lov

Jalen je bil ljubitelj in dober poznavalec narave pa tudi strasten lovec. Njegovi opisi narave so nekaj posebnega; za vsak pojav je znal najti prave besede. Zelo dobro je poznal rastline, seveda tudi zdravilne; živali pa ni znal samo prepoznati, pač pa je opazoval in spoznaval tudi njihove življenjske navade. Tudi med živalmi je prepoznaval posamezne osebkke in jih razlikoval od drugih. To je zlasti očitno v povesti Sončne sence, kjer se dvakrat izkaže njegovo ostro oko, ko glavna oseba, gozdar Tomaž Stare, prepozna prav tisto žival, ki jo išče. Menim, da je v gozdarju Tomažu Staretu oz. v njegovem odnosu do živali predstavil prav svoj lastni pogled na naravo in lov. Tomaž Stare ni nikoli lovil brez utemeljenega vzroka. Od petih živali, ki jih upleni v zgodbi, so tri delale škodo v revirju, četrto pa upleni mladi zdravnik, ki mu je lov dopuščen kot nagrada za uslugo. Gozdar ima živali rad in se na primer lisjaku, ki se je ujel v nastavljeno past, pa je moral dolgo čakati na smrt, prav opraviči, ker je moral trpeti. Gozdar ni hotel, da bi živali trpele, nobene ni uplenil zaradi sle po ubijanju. Bil je pravi lovec.

Jalen je v tem delu pokazal tudi zelo dobro poznavanje človeške narave v lovcu: »Le kaj poreče inženir Srečko? Da nisem ravnal lovsko, bo najraje spregovorila prikrivana neizogibna lovsko zavist, ki je nihče, kdor je pameten, ne zameri. Kaj pa, če bi molčal, da sem pretepača z vabljenkom premotil? Figo! Še pohvalil se bom. Če ni moja misel stokrat bolj lovsko, kakor pa kadar vodimo gospode in celo gospodične na skoraj privezane peteline, pa tudi nič nočem. Marsikomu bi človek najrajši rekel, kakor otroku, ki je komaj shodil: 'Daj rok'co, da ne boš ap.' Mene nihče ne bo učil, kaj je lovsko in kaj ne. Sam predobro vem.« (Sončne sence 2003, 37)

Zelo dobro je poznal tudi rastline in njihovo zdravilnost, čeprav o tem ne piše veliko; omenja le kuhanje čaja iz gorskih rož.

Naravo je imel rad in ji je gospodoval tako, kot je naročeno prvemu človeku v svetopisemski Genezi: »Podvrzita si zemljo in ji gospodujta.« Torej ne v smislu brezobzirnega izkoriščanja, ampak pametne rabe - človeku in naravi v korist.

Srečevanje vasi in mesta

Srečanja kmeta in meščana Jalen velikokrat uporabi za to, da pokaže kmeta kot etično čistejšega, bližjega naravi kot meščana. Značilna za to je pripoved Prvi piščanci, v kateri je glavna oseba deček Tonček, ki služi v vaški gostilni, kamor večkrat prihajajo tudi meščani. Tonček jih spozna z njihove najslabše, najbolj ohole strani. Posebno slabo mnenje ima Jalen o tistih nekdanjih kmetih oz. kmečkih otrocih, ki so se pomeščanili le zaradi materialnih dobrin. Kar vse pokaže kot moralno propadle. Najbolj izrazita taka oseba je Roza iz pripovedi Hrast. Vendar pa tudi med meščani ne spregleda dobrih.

Tudi v obeh daljših povestih, ki ju obravnavam, je precej srečevanja vasi in mesta. Negativno izkušnjo ima Rotarjeva Rezka iz Sončnih senc, ki je desetletje služila v Ljubljani kot gospodinjka pomočnica, ko pa je nastopila gospodarska kriza, je odšla nazaj v Bohinj. Dovolj o njeni izkušnji pisatelj pove kar z njeno razlago vrnitve domov: »Predvsem pa me je pregnala kriza. Gospoda misli, da morajo gospodarsko stisko časov prenašati samo posli, sami pa nič.«

V poključke sončne sence pride na lov tudi zdravnik Tone Rožanec. Gozdar Stare je pričakoval domišljavega gospoda, polnega znanja iz knjig - pa ga je zdravnik že ob prvem srečanju s svojo preprostostjo prijetno presenetil. Zelo lepo sta se razumela na lovu in potem v koči na večerji. Že naslednji dan pa je prišlo za gozdarja kakor strela z jasnega, ko je zvedel, da se je njegova edina hči zaljubila v zdravnika in on tudi vanjo, in to že v Ljubljani, kjer sta se srečevala, nista pa imela priložnosti, da bi se seznanila. Ne zaupa mu: »Brž bo doktor jemal gozdarjevo hčer. Skoraj vsak zdravnik išče bogato doto, da si kupi tiste klešče pa nože pa škarje pa britve pa beštije pa zlodje, pa ne vem, kaj še vse. Mu ni zameriti. Saj drugače začeti ne more, če sam ni nekaj centov težak. Kakor se delaš poštenega, se z mojo Heleno ne boš poigral, Rožanček.« (Sončne sence 2003, 102) Izkaže se, da se je tudi v tem primeru zmotil.

Jeranova družina iz Razpotij se z mestom večkrat srečuje. Pogosto hodijo v Kranj, starejša dva otroka se šolata v Ljubljani. Ta srečevanja pa niso tako pomembna, da bi jih pisatelj podrobneje opisal. Nekaj pozornosti posveti le sorodnici v Kranju, do katere se vrednostno ne opredeli, in Vidini prijateljici ter njenemu možu, lesnemu trgovcu, ki pa sta pozitivni osebi.

V pripovedih, ki so snovno v celoti iz meščanskega življenja, je veliko več svarila in pouka kot v drugih. V njih je tudi manj optimizma, pa tudi najbolj žalostna pripoved, kar jih je Jalen napisal, Črv, spada v to skupino.

Med pripovedmi je tudi nekaj takih, ki imajo izrazito politično noto. Pa pisatelj ni bil naklonjen nobeni politični opciji kot taki, pač pa je šibal politikantstvo in to, da si politika vse podreja. To je na šaljiv način povedal v pripovedi Frči, frči, frči ...: »Znova smo povzeli tika toka in Marinka: 'Frči, frči, frči ...

učiteljica.' Zmotil sem se in dvignil roko. Mali so z veselo škodoželjnostjo zahtevali zastavek, jaz pa sem se izgovarjal, da včasih tudi kakšna učiteljica frči. Janez je pa ugotovil, da sedaj vse frče. Ugovarjajoč, da se norčujeva iz žensk, mi je zaenkrat odpustila in zopet začela ponavljati 'frči, frči', mi pa 'tika toka'. 'Frči ... učitelj.' Janez je samozavestno dvignil roko in nastal je nov halo, ker nikakor ni hotel oddati ničesar v zastav in je celo zahteval, da se mi drugi podvržemo kazni, češ da sedaj učitelji po volji višjih, včasih tudi samo na željo komijev, frče vse-navzkriž.

Ugotovili smo, seveda ne brez prerekanja, da frči tudi papa, ker je državni uradnik, da frči mama, ker je njegova žena, da frče vsi otroci in vsa oprava, da frčim tudi jaz, državni nastavljenec, da pa Janez, ki je na gruntu doma, ne frči, bo pa kmalu, če bodo dolgo imeli besedo taki tiči, kakor jo imajo sedaj.« (Previsi 2002, 363)

Na politike je bil pa tudi hud: po njegovem so poskrbeli predvsem za lastne koristi, na ljudstvo pa so pozabili (V parku pred bolnišnico, Previsi 2002, 257).

Mesto in vas se srečujeta tudi v turizmu. Te teme se pisatelj dotakne v že omenjeni kratki pripovedi Prvi piščanci, še bolj pa v povesti Razpotja. V Lescah je bila železniška postaja, na kateri so velikokrat izstopali tudi tisti, ki so prihajali na Bled. S tem so Leščanom dali še dodaten vir zaslužka, saj so jih s fijakarji vozili s postaje na Bled. Pisatelj tega ne pokaže samo kot dejstvo, pač pa ob tem še vse skrbi. Ko Jeranov Tonej začne razmišljati o tem, da bi si kupil voz in delal še kot fijakar, Vido predvsem skrbi, v kateri gostilni in kolikokrat se bo ustavil. Ali je možno, da se začne vdajati pijači? Ko pa ji mož pove, da razmišlja tudi o nakupu avtomobila, pa se ji 'sproži alarm'. Ne skrbi je več samo pijača, ampak predvsem moževa varnost. Skrbi jo morebitna nesreča. Prijatelje prosi za pomoč in skupaj prepričajo Toneja, da se v gospodarski in politični krizi, kakršna je bila konec tridesetih let prejšnjega stoletja, ne splača kupovati avtomobila. Namesto tega so preuredili hišo.

Izbira zakonskega partnerja, poroka

V marsikateri pripovedi se glavno dogajanje vrti okrog izbiranja zakonskega partnerja. Tudi pri tej tematiki Jalen vedno izbere tako osebo, katere misel in dejanja lahko postavi za zgled. Predvsem išče take osebe, ki ne postavljajo na prvo mesto čustev niti se ne odločajo na podlagi materialnih dobrin, ampak trezno premislijo, ali je oseba, s katero naj bi se vezali za vse življenje, takšna, da bodo lahko z njo šli skozi življenje. Tukaj bi posebej omenila pripoved Hrast. Dogajanje je postavljeno v okolico Brežic. Kmečko dekle Mima premišlja, ali bi se poročila s trdnim kmetom Tonetom, ki je pošten, dober in delaven. Strah jo je tega, da bo morala trdo delati, pa preveč resen in skrben se ji zdi. Kot v ilustracijo je zamišljena Mima postavljena na njivo, ki jo prekopava, ker je preveč strma in premajhna, da bi jo prišli orat. Odločitev ji olajša prijateljica iz otroštva, ki je odšla v mesto po boljši in lažje zaslužen kruh. Dobila ga je, ker je poteptala moralne vrednote. Mimi se je tako mišljenje upiralo. Odločila se je za trdo kmečko, vendar

pošteno življenje. To odločitev pisatelj pokaže kar z njeno kret-njo: »Mimo je prijel v stopalu krč. Sedaj se ni več sramovala pokazati bosih nog. Se je bila že odločila, da z Rozo ne pojde nikamor. Še do Brežic in Krškega ne.« (Previsi 2002, 142)

Čez nekaj let jo pisatelj pokaže prav tako ob prekopavanju iste njive - že z dvema otrokoma. Mož Tone pa ji ob vrnitvi iz Brežic pove, da je njena nekdanja prijateljica poskušala narediti samomor.

Starši imajo pri izbiranju zakonskega partnerja zelo pomembno vlogo. Mimini starši so bili modri in so odločitev prepustili hčeri. Rekli sicer niso nič, iz njihovega obnašanja pa se je vide-lo, da bi bili zelo zadovoljni, če bi se odločila za Toneta. Njihovo veselje, ko je z obnašanjem dala vedeti, kako se je odločila, je pisatelj nakazal s komentarjem: »Tako dobro in tako lepo vsem, kar jih je bilo v kuhinji, že davno ni bilo.« (Previsi 2002, 143)

Prav tako modra je Danejeva mama iz povesti Razpotja. Skrbi jo za hčer Vido, ki se kar ne more odločiti za nobenega fanta, čeprav je bila z enim že zaročena. Toda mama je modra in uvidevna in odločitev o tem prepusti hčeri. Vmeša se le takrat, ko vidi, da hči prijateljuje s fantom dvomljivih moralnih vred-not, pa tudi takrat šele, ko ji hči pove za vse skupaj. Ne vohlja za njo in ne poizveduje za njenim hrbtom.

Nasproti tema zgodbama postavljam pripoved Molji, v kateri je oče Matic svojemu sinu branil vzeti za ženo dekle, ki jo je imel rad. Takrat je mislil, da ni dovolj dobra za tako mogočno kmetijo, po dolgih letih pa je spoznal, da bi bila dobra gospodinja. V trenutku, ko se oče Matic tega zave, pride njegova katarza: »Maticu je silila kri v glavo: "Zakaj sem mu branil? Kakšna gospodinja je Korenova!"

Oprl se je na desno in si je moral priznati: "Takrat so mene kli-cale čebele, da počijem pri njih, in fanta je klicala zemlja, da se pretegne na nji. Kako, da sem preslišal?"« (Previsi 2002, 57)

Sin je takrat obupal, si našel mestno »krščenicu« (deklo), ki je bila sicer lepa, vendar ni znala biti dobra gospodinja niti zares dobra žena, tako da je kmetija propadala. V že omenjeni pripovedi Rese pa so sinovi znali očeta prepričati, da je čas za predajo posestva.

Kako je lahko bogastvo ovira do prave sreče, ve tudi bogata Barbka iz pripovedi Očnice. Dekle se tega dobro zaveda in je zelo previdna v odnosu do moških. To ji omogoči, da prepozna moškega, ki ji dvori zato, ker bi rad prišel do njenega bogastva, pa tudi fanta, za katerega je pomembna ona kot dekle, ne pa njeno bogastvo.

Posebno pozornost je Jalen posvetil izbiranju zakonskega part-nerja v povesti Razpotja, v kateri kmečko dekle Vida išče sebi primernega moža. Zelo si želi ustvariti družino; ima resnično veliko smisla za delo z otroki, pa tudi dobra gospodinja je. Pa ji kar ne uspe najti pravega ženina: eden ji preprosto ni všeč, čeprav prizna, da je dober fant, drugi je nezanesljiv in nezrel, tretji premlad, pri četrtem jo moti njegova vzvišenost, ker je bogat. O vseh teh moških premišluje, pa ne najde tiste odločilne lastnosti, ki bi jo prepričala, da bo iz fanta postal dober mož in oče. Po spletu okoliščin se poroči z vdovcem svoje sestre. Vse to njeno iskanje je pokazano s konkretnimi dogodki. Vanj je močno vključena tudi Vidina mama, vendar le s pozorno prisotnostjo. Jalen je očitno v svojem življenju srečal le preveč staršev, ki so močno posegali v izbiranje zakonskih partnerjev svojih otrok, zato je sam v vseh svojih delih to

dosledno prepuščal vsakemu posamezniku. Starši so sicer vedno zraven, opazujejo, kam se otroci obračajo, in z nasveti, včasih svarili, kdaj pa tudi s kakšno utemeljeno prepovedjo posežejo vmes. Spomnimo se na primer Ostrorogega Jelena ter njegovega in Jezerne rože četrtega sina Presukanega Ilijaka, ki si je hotel za prvo ženo vzeti navadno deklo, pa mu oče ni pustil, ker pač ni bilo pametno prelamljati tradicionalna pravi-la. Tudi Cene Podlipnik in njegova žena Anca sta bolj zaradi skrbi, da se hči ne bi zaletela, poroko Marka in Ančke pre-povedala.

Jalen je zelo natančno tudi opisal vse običaje v zvezi s poroko. Včasih je že začetek ljubezni med fantom in dekletom oziroma njen prvi izraz postavil na kak pomemben dan. Tako sta na primer v Razpotjih Jeranov Tonej in Danejeva Alenka postala fant in dekle drug drugemu na semanji dan. Takrat je Tonej Alenki kupil lectovo srce. Tudi vse druge mejnike v procesu, ki je pripeljal do poroke, je natančno opisal. Pravi zgled za to je tudi v Razpotjih, kjer natančno opiše snubitev: Bregarjev Ivan, ki je že nekaj časa hodil vasovat k Danejevi Vidi, je pripeljal s seboj prijatelja Vorenca in Vido zasnil: »Sedaj so vsi vedeli, po kaj sta Beljana prišla. Vorenc je pa kar naravnost povedal: 'No ja. Kaj bi govorili okrog voglov. Prva beseda je bila že izrečena. Menda ste že uganili, kaj bi midva rada zvedela. Zavoljo Vide. Če bi jo dali temule Ivanu. Ali bi ne bila lep par? Kaj pravite, Danejeva mama?'

Danejka je bila razumna žena. Zlepa se ni prenačila z besedo. "Hm," je pomislila. "Najprej bi bilo dobro vedeti, kaj meni Vida sama. Zanj gre, ne zame."

Ivan je sedel za mizo kakor na trnju. Ta trenutek mu je bil žal, da ne kadi. Bi se vsaj s cigareto motil, kakor sta se Vorenc in Matija. Tako pa - kaj, če Vida reče, da ne.

"No, Vida! Spregovori!" Vorenc je prijazno gledal brhko dekle. Vida je pa kar molčala.

"No reci, da si voljna priti v našo vas," je silil Kotarjev.

"Prav res ne vem na nobeno kaj reči," se je opogumila Vida.

"Nisva o tem še nikoli z Ivanom govorila." ...

Spet se je Vide lotila radovednost, kako ji sedaj, ko se ne more več izogniti, Ivan pove, da jo ima rad. Ne. Kar naravnost polju-biti je pa ne more. Bi ne bilo primerno. Je pogovor tako čudno nanesel. Pa ni utegnila dolgo razmišljati. Ivan je že spregovo-ril. Pa vse drugače, kakor je Vida pričakovala. Njegov glas je bil boječ in obenem proseč:

"Vida!" je rekel, "če me vzameš, ti ne bo nič hudega ob meni."

In mu je zmanjkalo besede. Šele ko je Vida pritrnila, da ver-jame, je spet povzel besedo. Pa nič o ljubezni. Koliko ima živine in da s kobilom vsako leto nekaj zasluži. Vse svoje gospo-darstvo je razgrnil pred Vido, še tega ni zamolčal, da ima nekaj dolga, ki ga pa nič ne skrbi. Samo, če bi imel dobro gospodinja. Z deklami ni nič. Za konec je pa pristavil: "Prav lahko bi shajala, če bi se rada imela. No, vzemi me Vida!"

Kako so moški različni, je pomislila Vida.« (Razpotja 2003, 46-48)

Prav razživel pa se je Jalen, kadar je opisoval poroko, ki je potekala natančno po običajih določene vasi. Najlepši primer je prav poroka Marka in Ančke iz Vožarjev.

Posebno obravnavo zasluži tudi odnos mladih do čistosti pred poroko. Tudi tu je Jalen trdno zagovarjal vzdržnost mladih pred

poroko in večina njegovih mladostnikov, ki so pozitivne osebe, si to vzame za cilj.

Odnosi med zakoncema

Jalnova starša sta se imela zelo rada in sta se dobro razumela, bila sta tudi dobra prijatelja. Po njiju je zgledoval dobre zakonce v svojih delih. To vidimo zlasti na njegovih najbolj znanih parih, na Marku in Ančki ter Ostrorogem Jelenu in Jezerni Roži. V svojem osnovnem, duhovniškem poklicu je spoznal, koliko trpljenja je v družinah. Zavedal se je, da je osnovni pogoj za pravo družinsko srečo dober odnos med zakoncema, med materjo in očetom. Zaradi tega je večino svojih zgodb zasnoval prav na odnosih med zakoncema in potem v družini. Glavne značilnosti njegovih zakoncev so torej, da se imajo zelo radi, na pravi način radi, torej da med njimi ni samo zunanje privlačnosti, ampak globoka notranja harmonija, da nobeden ne prevlada, ampak sta popolnoma enakovredna. Če tega ni, pride do poloma, vendar tudi v tem primeru ne obupa, ampak zgodbo pelje tako, da je zakon rešen. Najbolj izrazit tak primer je Ograd. Pavla se je poročila s Filipom, ki jo je potem ogoljufal, prepričal, naj ona prevzame njegovo krivdo in odsluži kazen. To se res zgodi, vendar ji mož ne ostane zvest. Žena trpi, mož pa se tudi kmalu zamisli nad svojim ravnanjem in izgine. Oba trpita, vsak na svoj način, in dozorevata za srečanje in nov začetek čez nekaj let. Takrat je mož skesan in človeško dozorel, sposoben resnega partnersko-intimnega razmerja, žena pa je odprta zanj in je pripravljena začeti znova. Res se zbližata in zaživita pravo zakonsko življenje. Dobita tudi otroke. Sem lahko uvrstimo tudi po mnenju mnogih Jalnovo najboljše delo, povest Cvetkova Cilka. V nasprotju s poroko v Ogradi gre tu pri dekletu za poroko brez čustev, na očetovo željo. Fantu je dekle všeč, vendar zaradi človeške nezrelosti, sebičnosti in razuzdanega življenja v zgodnji mladosti ni sposoben resničnega zakonskega življenja. Žena se trudi, prav tako vsi njeni domači, da bi se dobro razumeli, vendar se stvari vedno bolj zapletajo, dokler mož ne zbolí. V bolezní se zresni, dozori, vendar je žal za nov začetek prepozno. Prav tako je prepozno za popravilo krivice, ki jo je storil ženi in njenim domačim. Vendar se pravica izkaže - žensko, ki je pokojnega moža nalagala, da je oče njenega otroka, odkrijejo in lažna oporoka se razveljavi.

Odnosi med zakonci ter taščami in tasti

To področje medsebojnih odnosov Jalen opisuje izključno v pripovednih delih o kmečkem življenju. Tako v kratkih pripovedih iz meščanskega življenja kot v Ogradi, ki prav tako ne pripoveduje o kmečkem življenju, se teh odnosov ne dotakne. To seveda ne pomeni, da so v mestu ti odnosi urejeni bolje kot na vasi ali pa da v mestu te problematike ni dobro poznal. Kot duhovnik je seveda zelo dobro poznal tudi mestne tašče in taste, snahe in zete. Mislim, da hoče s tem le pokazati, da so bile na vasi generacije veliko bolj življenjsko povezane in je bil njihov medsebojni odnos veliko pomembnejši za

kakovost življenja družine. Tako se mladi že pred poroko sprašujejo, kot se je na primer Mima iz pripovedi Hrast na Špičaku: »Tone je dober fant in ate ga ima rad kakor redko še koga drugega. Ko bi le tako resen in skrben ne bil. Ali pa se mi samo tak zdi, ko sem še tako mlada. Bo le res, da sva po letih predaleč narazen. In pri njem bo morala kar vsaka, pa naj bo že katerakoli, od jutra do večera in dostikrat pozno v noč pridno delati.«

V vrhnjih vejah hrasta je zavriskal ščinkavec svojo svatovsko pesem.

Proti močno bleščečemu soncu je Mima potegnila ruto na oči. 'Svojo streho bi pa le imela,' je pomislila in ugibala, ali je Sótlarjeva mati kaj prida sitna.« (Previsi 2002, 140)

Med člane družine, ki jo opisuje, vedno postavi tudi stare starše. Seveda takšne, ki se v življenje svojih otrok in njihovih družin ne vtikajo. Taka tašča, mogoče kar preveč zglodna, je Danejeva mama iz povesti Razpotja. Svojim odraslim otrokom še vedno pomaga, vendar z njimi komunicira na enakovredni ravni. So še vedno njeni otroci, skrbi jo, kadar imajo težave, ne gleda pa nanje kot na majhne otroke, namesto katerih bi lahko ona odločala. Pogovarja se z njimi kot s sebi enakimi. Tudi s 'ta mlado' v hiši se zelo dobro razume. Z njo ima prav tako prirčen odnos kot s svojimi otroki. Ta odnos pokaže v naslednjem dogodku: »Doma je mati pokazala Polonci izredni cvet. Mlada ga je bila vesela in je v njem videla srečno napoved sebi. Saj ženske, ki so v pričakovanju, so vse bolj ali manj podvržene lahkoverju. Mati ni zamolčala, kam je bila namenila cvet, pa ga je sedaj ponudila Polonci. Ni ga hotela sprejeti. "Namenjeno je dano," je rekla. "In prav Metka naj ga nese. Za vas pa pripraviva presnega masla. V tisti veliki kalup ga oblikujeva, ki ima na dnu vrezan venec iz cvetov trobentic. Dobro, da imate posnemalnik pri hiši.«

So se pa ljudje čudili, zakaj se pri Daneju stara in mlada razumeta, kakor se pri Kuneju še mati in hči ne.« (Razpotja 2003, 136)

Posebno pozornost pa zasluži tudi Cvetek iz povesti Cvetkova Cilka. Hčer je prepričal, da je zaradi lepe kobile vzela Viktorja, ki ga ni imela rada. Ko je ugotovil, da zakon ni tak, kakršnega si je želel, je spoznal tudi svojo napako.

Jalen velikokrat prikaže kot most med starši in odraslimi otroki prav vnuke. Tako v pripovedi Rese šele prvi vnuk znova vključi očeta v družino: »Na nič kaj prijaznem kraju - včasih so Trnikovi tam odlagali rese in pleve, da bi zagnojili - si je bil oče Gregor postavil leseno hišico, izročil Janezu in se preselil. Dobri dve leti se je Gregor držal užaljeno in je rad obgodrjal Janezovo gospodarstvo. Ko pa je pričel prihajati k njemu v vas prvi vnuk, se je kar pomladil. Prav na veliki šmaren ga je dvignil v naročje, da se poigra z njim konjička. Od samega veselja je fantek kar cvilil. Gregor si je moral priznati, da bi vse te mlade lepote ne doživel, če bi ga ne bili skoraj zgrda prisilili, da je izročil.« (Previsi 2002, 268)

Odnosi med starši in otroki

Janez Jalen za glavne osebe v svojih delih po pravilu izbere zglodne kristjane, dobre starše, marljive delavce, poštene ljudi. V njegovih povestih in kratki prozi so starši do svojih otrok pozorni, se jim posvečajo dovolj, da odkrijejo njihove talente,

in jih vzgajajo z besedo in zgledom. Otroci morajo ubogati, starši pa tega ne dosežejo z avtoritarno, ampak z avtoritativno vzgojo. Pisatelj je bil sam rojen v veliki družini, in to kot zadnji, deseti otrok. Njegova starša sta imela svoje otroke rada; poskrbela sta tako za njihov telesni kot duševni razvoj, torej tudi za primerno izobrazbo. Pisatelj se je očitno v svoji družini dobro počutil, saj v svojih delih zagovarja velike družine, isto pa pravijo tudi ljudje, ki se ga še spomnijo. Najpomembneje pa se mi pri Jalnovih starših zdi, da svojih otrok nista silila v določen poklic ali stan. Tudi Jalen v svojih delih pripoveduje predvsem o takih starših, ki svojih otrok ne silijo niti v določen stan niti poklic. Kot zgled takih staršev sta zlasti Ostrorogi Jelen in Jezerna Roža. Kar spomnimo se, kako sta reagirala, ko so se otroci odločali za svoje poti. Vesela sta bila tistih, ki so živeli skupaj z rododom, prav tako pa nista branila njim, ki so odšli stran, kot na primer Grčavi Brest v zasavske rudnike in pozneje še prvorojenec Zorne Kaline Oprezni Srnjak na Štajersko in še naprej v Prekmurje. Naloga staršev v Jalnovih delih je, da svoje otroke dobro pripravijo na življenje: da jih naučijo vsega, kar potrebujejo, da jim privzgojijo delavnost, odgovornost; da stojijo vedno z obema nogama trdno na tleh. Zgled take vzgoje je dal v knjigi Razpotja. Že Vidina mama je bila zgledna in je svoje otroke naučila vsega, kar so potrebovali za družinsko življenje: »'Dekleta bi vsaj morala imeti gospodinjske tečaje,' je bila vneta za šolanje učiteljica.

'Ne rečem. Ne škodi nobeni. Ga je tudi naša obiskovala. Pa kar se kuhe in gospodinjsva tiče, je prej že več znala, kakor se je pa na tečaju naučila.' Danejka si je upala tudi učiteljici kar naravnost povedati.

'Vsaka nima take matere kakor vaša Vida,' je pohvalila Danejko Francka.

'Katera se iz mladih nog ne uči, se redkokdaj kaj priuči,' je Danejka zagovarjala preizkušen način vzgoje.« (Razpotja 2003, 39)

Ob tem je pomembno tudi, da jih vsestransko pripravijo na zakonsko življenje. To je Jalen lepo povedal na koncu povesti Ovčar Marko, ko sta ostala Marko in Ančka prvič po poroki sama: »Marko je prijel Ančko za roko: 'Ali še veš, Ančka, kaj sem ti obljubil, da ti povem, ko po poroki ostaneva sama?'

'Da mi poveš, kaj sta se tisto noč, ko si jezdil v Tržič, naš ata in naša mama pogovarjala.'

'Dobro se spominjaš.'

'Se. Pa mi ni treba več pripovedovati, mi je pretekli teden že mama vse povedala in še več, samo da bi bila midva srečna.'« (Ovčar Marko 1958, 205)

Starši v Jalnovih delih svojim otrokom pustijo, da samostojno mislijo. Izrazit tak primer je kratka zgodba Prvi piščanci, ki pripoveduje o najstniku Tončku, doma s hribov, ki je služil v gostilni blizu Ljubljane. Spoznaval je svet, ki je bil veliko drugačen kot njegov domači svet. Svet presite, domišljave gospode, ki ima pred očmi samo sebe in svoje interese. Takšni ljudje so se mu zagabili. Svoje mnenje je gospodinji kar naravnost povedal. Ona je to mnenje sprejela, le to je pripomnila, da niso vsi takšni. Zazelela pa si je, da bi tudi njen otrok, ki ga nosi pod srcem, znal tako razmišljati.

Tudi v Sončnih sencah in Razpotjih starši življenjsko pot otrok bolj usmerjajo kot pa vodijo. Pomagajo jim uresničiti poklicne in življenjske želje in jih spodbujajo pri razvijanju talentov. Zlasti ob povesti Sončne sence, ki pripoveduje o življenju

družine z že odraslimi otroki, ki se bodo kmalu osamosvojili, bi poudarila pomen odnosa med starši in odraslimi otroki. Gozdar Tomaž ima s svojimi otroki zelo prisrčen, bolj prijateljski kot starševski odnos: »Po poti prek pobočnega polja od Gorij proti Podhomu, od koder je razgled na gorenjsko ravnino do Kranja tako lep kakor redko od kod drugod, sta se vračala od desete maše Tomaž Stare in njegov sin Janez. Malo sta se zakasnila. Gneča v cerkvi, za obsežno župnijo dokaj pretesni, ju je užejala in ogrela, pa sta stopila v zadrugo hladit se s pivom. No, in - oče se je rad postavil s sinom visokošolcem, sin pa z očetom, uglednim gozdarjem. In sta šla in se pogovarjala bolj kakor drug drugemu enaka in manj kakor oče in sin:

'Tok praviš, da bo Helena težko dobila službo.'

'Kjerkoli povprašam, se povsod izgovarjajo s krizo in me v najboljšem primeru vljudno odpravijo s prazno obljubo.'

'Preklicana kriza!'« (Sončne sence 2003, 71-72)

Jalnov pogled na duhovništvo in redovništvo

Jalnova odločitev za duhovništvo je bila razumska. Vsekakor je temeljila na močni in živi osebni veri, ki jo je dobil od svojih staršev in takratnega brezniškega župnika, tudi pomembnega mecena Tomaža Potočnika. Pri Jalnu ne gre toliko za duhovništvo zaradi želje po neposrednem duhovniškem delovanju, pač pa je bila v njem tudi močna želja po pisanju leposlovja. Bolj ko je kot duhovnik spoznaval slabo moralno, etično in duhovno stanje ljudi, bolj se je zavedal pomena svojega pisanja. Ko je marca 1941 opravljal duhovne vaje pri očetih trapistih v Brestanici, se je tega svojega poslanstva v polnosti zavedel. V svojem prvem razmišljanju je zapisal med drugim tudi naslednje: »Kar nič ne morem več dvomiti o tem, da me je pokojni župnik Tomaž Potočnik predvsem zato poslal v šole, da bi kdaj Slovencem pisal zdrave besede življenja.

Tudi to je res, kaj bi si tajil: eden glavnih nagibov, da sem si izbral duhovski stan, je bil, da bi prost skrbi za družino, mogel čim bolj uspešno ukvarjati se z leposlovjem - ad maiorem Dei gloriam« (v večjo Božjo slavo). (Žebovec 2002, 70)

V tem je torej videl smisel svojega duhovništva, ki ga je v polnosti živel. Dejstvo pa je, da je imel na svoji poti kar precej ovir, da si je moral velikokrat čas za pisanje dobesedno ukrasti, velikokrat pa mu ga je zmanjkalo, ker je imel drugo nujno delo. Jalen je živel resnično polno življenje. Sam je nekaj proti koncu življenja izjavil, da je živel krasno življenje.

Zanimiv je tudi odnos z nadrejenimi. Kot samosvoja osebnost je imel z njimi veliko težav, saj so marsikdaj hoteli le uveljaviti svoje, ne glede na širši interes. Edini škof, s katerim se je res dobro razumel, je bil Anton Vovk. Tega ne smemo povezovati s tem, da sta bila bližnja rojaka - to sta bila tudi z Antonom Bonaventuro Jegličem, pa vendar ta škof Jalna ni docela razumel in sprejel. Nadškof Vovk je bil izjemno širok v pogledih in je razumel Jalna kot človeka, duhovnika in pisatelja. Bila sta si blizu, še preden je Anton Vovk postal škof, zato je tudi v določenih situacijah lahko reagiral tako, kot je.

Kako je Jalen videl vlogo duhovnika, je lepo povedal tudi v povesti Cvetkova Cilka, v kateri je postavil literarni spomenik svojemu prijatelju, duhovniku in pesniku Ivanu Sadarju. Ob

nje, pameti, Bog.« (Sončne sence 2003, 77)

Za njegov jezik sta poleg tega značilni tudi jedrnatost in jasnost, ki sta bili zanj značilni tudi v govornem jeziku. Posebej pomembno pa je bilo njegovo poznavanje slovnice in pravopisa. Mnogi, ki so pisatelja poznali, poudarjajo, kako obrabljen je bil njegov Pravopis. Tisti iz leta 1963, ki je razstavljen v pisateljevi rojstni hiši, tega sicer ne potrjuje, pač pa to velja za prejšnje. Dejstvo je, da je le s temeljitim poznavanjem jezika lahko besede prilagajal temu, kar je hotel izraziti. O njegovem odnosu do jezika, zavzetosti za njegovo kakovost govori tudi pisma njegovega prijatelja Ivana Sadarja, ki ga je še spodbujal k študiju.

Kaj pa Jalen sam?

Janez Jalen je bil zelo samosvoj človek. Bil je duhovnik, vendar poklic zanj ni predstavljal ovire pri komunikaciji z ljudmi. Do vsakega človeka je bil prijazen, dokler ga kaj ni razjezilo. Potem pa je povedal naravnost, kar je mislil, včasih tudi zelo glasno. Znan je bil po svoji vzkipljivosti, vendar večine ljudi to ni motilo, ker ni bil zamerljiv. Zelo rad je bil v družbi, rad je veliko govoril in bil osrednja osebnost, znal pa je tudi poslušati, se vživeti v človeka in z njim sočustvovati. S preprostimi je znal biti preprost, prav tako kot z intelektualci intelektualci. Rad je bil 'glavni', po drugi strani pa ga je motilo, če ga je kdo gledal kot 'deveto čudo'.

Zelo rad je imel otroke. Srečala sem kar nekaj ljudi, ki so kot otroci imeli stik z njim in vsi ga imajo v zelo lepem spominu. Zanimivo je, da so njegov pranečak in dve pranečakinji preživeli večino otroštva pri njem v Grahovem. Radi so bili z njim in z ljubeznijo se ga spominjajo. Pranečak je zdaj lastnik vse njegove premoženjske in nepremične zapuščine in je v Jalnovi rojstni hiši uredil muzejsko zbirko.

Tudi ljudje, ki jih je učil verouk, tako na župnijah kot v osnovni šoli v Mostah, se ga z veseljem spominjajo. Neka gospa mi je pripovedovala, kako je bil presenečen, ko ga je spoznala kot prodajalka v trgovini. Z veseljem mu je povedala, da jo je učil verouk. Veliko o njem kot katehetu pove tudi izjava neke gospe iz Grahovega. Tam so imeli prej zelo strogega župnika, ki je bil tudi strog katehet. Če se je otrok le malo premaknil pri veroučni uri, jih je takoj dobil s šibo po dlaneh. Lahko si mislimo, kako so bili veseli novega kateheta Jalna, ki jih je znal poučevati tako, da niso dobili odpora do verouka in s tem do vere. Neka takratna učenka je to razliko prav poudarila: »Potem je prišel pa Jalen. Ta je bil pa duša.«

Njegova preprostost in poudarjanje pomena kmetstva za obstoj slovenstva se kaže tudi v njegovem življenju. Tako v Grahovem kot v Ljubnem je opravljal tudi kmečko delo.

Prav vsi, s katerimi sem se pogovarjala o njem, so poudarjali njegov smisel za humor. Marsikdo je rekel, da je 'vse na hec obrnil' - tako tudi različne življenjske resnice, do katerih se je sam dokopal. Tak primer je tudi njegov zaključek razprave o sodobnih katehetskih pripomočkih na eni izmed dekanijskih konferenc po 2. vatikanskem cerkvenem zboru: »Ampak gospodje, najboljši katehetski pripomoček je še vedno župnikov gobec.«

Nasploh se je ohranilo veliko anekdot v zvezi z njim. Veliko so mi jih ljudje že povedali, seveda pa jih še naprej zbiram.

Njegova šibka točka, precej seveda odvisna od družbe, je bila pijača. Velikokrat je je bilo preveč. Ljudje, s katerimi sem se pogovarjala o tem, so to njegovo šibkost sprejemali zelo različno. Nekateri so mi povedali šepetaje, kot da jih je tega sram in hočejo to prikriti, ker ga imajo radi, drugi so se zgražali, tretji pa nekako po načelu, da je tudi duhovnik 'krjav pod kožo' in mu je treba takšne stvari pač odpustiti. Druga njegova slabost pa je bil tarok. Tudi ta ga je večkrat potegnil kar za celo noč. Tako se v Notranjih Goricah spomnijo, da je včasih vso noč pretarokiral, zjutraj šel maševat, nato pa nazaj tarokiral. Tudi ko je bil župnik v Ljubnem, je pogosto tarokiral. Njegov najpogostejši 'kolega' je bil radovljiški župnik Franc Sekovanič, s katerim sta bila tudi sicer zelo dobra prijatelja.

V starosti je Jalna zelo prizadela skleroza, kmalu po zlati maši pa ga je zadela tudi možganska kap. Od nje si ni več popolnoma opomogel. Mislim, da je bilo zanj najhuje, da ni mogel govoriti. Tudi jedel je lahko le še tekočo hrano, kar pa ni bilo dovolj. V dobrega pol leta je zaradi tega pravzaprav shiral in 12. aprila 1966 umrl.

Pri pisanju je bil Jalen zelo natančen. Vse, o čemer je pisal, je hotel najprej dobro poznati. Tudi kuharske recepte, kadar je bilo treba. Predvsem pa se je zelo vživel v zgodbo in ljudi. Mislim, da se bo s to trditvijo strinjal vsakdo, ki je kdaj prebral kako Jalnovo delo. Po mojem mnenju so prav zaradi te njegove lastnosti Jalnova dela tako zelo priljubljena.

Literatura:

JALEN, Janez 2002: Previsi. Smlednik, Marjeta Žebovec, samozaložba.

JALEN, Janez 2003: Sončne sence. Smlednik, Marjeta Žebovec, samozaložba.

JALEN, Janez 2003: Razpotja. Smlednik, Marjeta Žebovec, samozaložba.

JALEN, Janez 1958: Vozarji I. Ovčar Marko. Celje, Mohorjeva družba.

JALEN, Janez 1973: Cvetkova Cilka. Ljubljana, Založniško in propagandno podjetje Avtomatika.

ŽEBOVEC, Marjeta 2002: Janez Jalen, pisatelj in duhovnik za vse Slovence. Smlednik, Marjeta Žebovec, samozaložba.

Informatorja, ki nista navedena v življenjepisu:

Mihaela Klanšek, Brezje

Nikolaj Štolcar, Zgornje Gorje

Datum prejema prispevka v uredništvo: 18. 2. 2004